Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 9. októbra 2025*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Súdna právomoc a výkon rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Pôsobnosť – Článok 25 – Dohoda o voľbe právomoci – Zmluvné strany so sídlom v tom istom treťom štáte – Určenie, že na rozhodovanie sporov vzniknutých z tejto zmluvy majú právomoc súdy členského štátu – Medzinárodný prvok – Dôsledky vystúpenia Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie“

Vo veci C-540/24,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Handelsgericht Wien (Obchodný súd Viedeň, Rakúsko) z 1. augusta 2024 a doručený Súdnemu dvoru 8. augusta 2024, ktorý súvisí s konaním:

Cabris lnvestments Ltd

proti

Revetas Capital Advisors LLP,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory F. Biltgen (spravodajca), podpredseda Súdneho dvora T. von Danwitz, vykonávajúci funkciu sudcu prvej komory, sudcovia I. Ziemele, A. Kumin a S. Gervasoni,

generálny advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Revetas Capital Advisors LLP, v zastúpení: B. Knötzl a B. Ortner, Rechtsanwälte,

– Európska komisia, v zastúpení: S. Noë a J. Vondung, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

* Jazyk konania: nemčina.

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 50 ods. 3 ZEÚ, článkov 25, 68 až 70 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1, ďalej len „nariadenie Brusel Ia“), ako aj článkov 17, 18, 55, 56 a 66 Dohovoru z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32), zmeneného a doplneného neskoršími dohovormi týkajúcimi sa pristúpenia nových členských štátov k tomuto dohovoru (ďalej len „Bruselský dohovor“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Cabris lnvestments Ltd a Revetas Capital Advisors LLP, spoločnosťami založenými podľa anglického práva, vo veci návrhu na zaplatenie sumy v rámci plnenia zmluvného záväzku, ktorý prvá uvedená spoločnosť podala proti druhej spoločnosti na rakúsky súd.

Právny rámec

Zmluva o EÚ

3 Článok 50 ods. 3 ZEU stanovuje:

„Zmluvy sa prestanú vzťahovať na dotknutý členský štát odo dňa nadobudnutia platnosti dohody o vystúpení alebo v prípade, ak sa tak nestane, dva roky po oznámení uvedenom v odseku 2, pokiaľ Európska rada jednomyseľne nerozhodne o predĺžení tejto lehoty po dohode s dotknutým členským štátom.“

Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu

4 Článok 126 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 7, ďalej len „dohoda o vystúpení“), ktorá bola prijatá 17. októbra 2019 a nadobudla platnosť 1. februára 2020 a ktorá bola v mene Európskej únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ESAE) schválená rozhodnutím Rady (EÚ) 2020/135 z 30. januára 2020 (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 1), stanovuje:

„Uplatňuje sa prechodné alebo implementačné obdobie, ktoré sa začne dátumom nadobudnutia platnosti tejto dohody a skončí sa 31. decembra 2020.“

Bruselský dohovor

5 Článok 17 Bruselského dohovoru stanovuje:

„Ak sa účastníci zmluvy, z ktorých jeden alebo viacerí majú bydlisko v štáte viazanom týmto dohovorom, dohodli, že súd alebo súdy štátu viazaného týmto dohovorom majú právomoc na riešenie

sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má výlučnú právomoc tento súd alebo tieto súdy. …“ [*neoficiálny preklad*]

6 Článok 18 tohto dohovoru znie:

„Okrem právomoci založenej na iných ustanoveniach tohto dohovoru má právomoc súd členského štátu vtedy, ak sa žalovaný zúčastní konania. Toto pravidlo sa neuplatní, ak sa žalovaný zúčastní konania, len aby namietol absenciu právomoci, alebo ak má iný súd výlučnú právomoc podľa článku 16.“

7 Článok 55 uvedeného dohovoru stanovuje:

„Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 54 druhého odseku a článku 56, tento dohovor nahrádza medzi štátmi, ktoré sú jeho zmluvnými stranami, dohovory uzavreté medzi dvoma alebo viacerými z týchto štátov, konkrétne:

…

– Dohovor medzi Spojeným kráľovstvom a Rakúskom o vzájomnom uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, podpísaný vo Viedni 14. júla 1961, s pozmeňujúcim protokolom podpísaným v Londýne 6. marca 1970 [ďalej len ‚anglo-rakúsky dohovor‘],

…“

8 Článok 56 toho istého dohovoru uvádza:

„Zmluva a dohovory uvedené v článku 55 zostávajú naďalej v platnosti vo vzťahu k veciam, na ktoré sa tento dohovor neuplatňuje.

Zostávajú v platnosti vo vzťahu k rozsudkom a písomnostiam vydaným pred nadobudnutím účinnosti tohto dohovoru.“

9 Článok 66 Bruselského dohovoru znie:

„Tento dohovor sa uzatvára na dobu neurčitú.“

Nariadenie Brusel I

10 Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42, ďalej len „nariadenie Brusel I“) nadobudlo účinnosť 1. marca 2002 a nahradilo medzi členskými štátmi Bruselský dohovor. Toto nariadenie bolo s účinnosťou od 10. januára 2015 zrušené a nahradené nariadením Brusel Ia.

11 Článok 23 ods. 1 nariadenia Brusel I znie:

„Ak sa účastníci zmluvy, z ktorých jeden alebo viacerí majú bydlisko v členskom štáte, dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy. …“

Nariadenie Brusel Ia

12 V odôvodneniach 3, 13, 14, 15, 19 a 21 nariadenia Brusel Ia sa uvádza:

„(3) … Únia [musí] prijať opatrenia v oblasti justičnej spolupráce v občianskych veciach s cezhraničnými dôsledkami, najmä ak sú potrebné pre riadne fungovanie vnútorného trhu.

…

(13) Medzi konaniami, na ktoré sa uplatňuje toto nariadenie a územím členských štátov by mala existovať väzba. Preto by sa spoločné normy právomoci mali v zásade uplatňovať, ak má žalovaný bydlisko na území niektorého z členských štátov.

(14) Na žalovaného, ktorý nemá bydlisko v niektorom z členských štátov, by sa v zásade mali uplatňovať normy právomoci platné na území členského štátu konajúceho súdu.

S cieľom zaručiť ochranu spotrebiteľov a zamestnancov, ochrániť právomoc súdov členských štátov v prípadoch, keď majú výlučnú právomoc, a rešpektovať zmluvnú voľnosť účastníkov by sa určité normy právomoci ustanovené v tomto nariadení mali uplatňovať bez ohľadu na bydlisko žalovaného.

(15) Normy právomoci by mali byť ľahko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného. Právomoc založená na tomto kritériu by mala byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet sporu alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iný hraničný ukazovateľ. …

…

(19) Okrem zmlúv poistných, spotrebiteľských či pracovných, v ktorých je voľnosť účastníkov zmluvy dojednať si právomoc súdov obmedzená, by sa zmluvná voľnosť účastníkov mala rešpektovať, s výnimkou kritérií výlučnej právomoci upravených týmto nariadením.

…

(21) V záujme harmonického výkonu súdnictva je potrebné minimalizovať možnosť súbežných konaní a zaručiť, že sa v rôznych členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky. …“

13 Článok 4 ods. 1 tohto nariadenia znie takto:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

14 Článok 6 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Ak žalovaný nemá bydlisko na území členského štátu, právomoc súdov každého členského štátu sa určí podľa právneho poriadku tohto členského štátu, ak nie je inak stanovené v článku 18 ods. 1, článku 21 ods. 2 a v článkoch 24 a 25.“

15 Článok 25 ods. 1 toho istého nariadenia, ktorý je obsiahnutý v kapitole II oddiele 7, nazvanom „Voľba právomoci“, stanovuje:

„Ak sa účastníci zmluvy bez ohľadu na svoje bydlisko dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy, pokiaľ dohoda nie je podľa právneho poriadku tohto členského štátu vecne neplatná. Táto právomoc súdu je výlučná, ak sa účastníci nedohodli inak. …“

16 Podľa článku 31 ods. 2 nariadenia Brusel Ia:

„Bez toho, aby bol dotknutý článok 26, ak začne konať súd členského štátu, ktorý má výlučnú právomoc na základe dohody uvedenej v článku 25, akýkoľvek súd iného členského štátu preruší konanie dovtedy, kým súd konajúci na základe dohody nevyhlási, že nemá právomoc podľa tejto dohody.“

17 Kapitola VII tohto nariadenia, nazvaná „Vzťah k iným nástrojom“, obsahuje najmä články 68 až 70. článok 68 tohto nariadenia znie takto:

„1. Toto nariadenie nahrádza medzi členskými štátmi Bruselský dohovor z roku 1968, s výnimkou území členských štátov, na ktoré sa vzťahuje územná pôsobnosť dohovoru a ktoré sú vylúčené z pôsobnosti tohto nariadenia podľa článku 355 ZFEÚ.

2. V rozsahu, v ktorom toto nariadenie nahrádza ustanovenia Bruselského dohovoru z roku 1968 medzi členskými štátmi, akýkoľvek odkaz na tento dohovor treba chápať ako odkaz na toto nariadenie.“

18 Článok 69 uvedeného nariadenia uvádza:

„S výnimkou článku 70 a článku 71 nahrádza toto nariadenie medzi členskými štátmi dohovory upravujúce tie isté veci, na ktoré sa uplatňuje toto nariadenie. Nahrádzajú sa najmä dohovory zahrnuté v zozname, ktorý vyhotovila [Európska k]omisia podľa článku 76 ods. 1 písm. c) a článku 76 ods. 2“

19 Článok 70 ods. 1 toho istého nariadenia stanovuje:

„Dohovory uvedené v článku 69 zostávajú naďalej v platnosti vo vzťahu k veciam, na ktoré sa toto nariadenie neuplatňuje.“

20 Podľa článku 76 ods. 2 nariadenia Brusel Ia Komisia vypracuje zoznam dohovorov uvedených v článku 69 tohto nariadenia na základe oznámení členských štátov v súlade s článkom 76 ods. 1 písm. c) tohto nariadenia. Podľa článku 76 ods. 4 uvedeného nariadenia Komisia uverejní zoznamy a ich akékoľvek následné zmeny a doplnenie v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

21 Na základe oznámení stanovených v článku 76 toho istého nariadenia Komisia vypracovala a uverejnila tri zoznamy (Ú. v. EÚ C 4, 2015, s. 2), z ktorých tretí zoznam (ďalej len „zoznam 3“) uvádza:

„Dohovory uvedené v článku 69 sú tieto:

– v Rakúsku:

…

– [anglo-rakúsky dohovor],

…

– v Spojenom kráľovstve:

…

– [anglo-rakúsky dohovor],

…“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

22 Dňa 6. mája 2020 Cabris lnvestments a Revetas Capital Advisors, spoločnosti so sídlom v Spojenom kráľovstve, uzavreli zmluvu o poradenstve spolu so sprievodným listom, v ktorých bola uvedená doložka o voľbe právomoci (ďalej len „predmetná doložka o voľbe právomoci“), ktorá znie takto:

„Táto zmluva a vzťahy medzi zmluvnými stranami sa riadia rakúskym právom a majú sa vykladať v súlade s ním. Handelsgericht Wien [Obchodný súd Viedeň, Rakúsko] má výlučnú právomoc rozhodovať spory vyplývajúce z tejto zmluvy, alebo spory, ktoré sa jej týkajú, či spory týkajúce sa jej plnenia alebo platnosti.“

23 Dňa 30. júna 2023 Cabris lnvestments podala na Handelsgericht Wien (Obchodný súd Viedeň), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, žalobu, ktorou sa domáhala, aby bola spoločnosti Revetas Capital Advisors uložená povinnosť zaplatiť jej sumu 360 000 eur, zvýšenú o úroky z omeškania, z titulu plnenia zmluvnej platobnej povinnosti vyplývajúcej z tejto zmluvy a spojenej s výkonom funkcie finančného riaditeľa.

24 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že okrem predmetnej doložky o voľbe právomoci neexistuje zjavná súvislosť medzi účastníkmi konania vo veci samej a Rakúskou republikou.

25 Revetas Capital Advisors spochybnila medzinárodnú právomoc vnútroštátneho súdu, pričom tvrdila, že vzhľadom na to, že nariadenie Brusel Ia sa už od skončenia prechodného obdobia uvedeného v dohode o vystúpení, stanoveného na 31. decembra 2020 (ďalej len „prechodné obdobie“), neuplatňuje na právne vzťahy týkajúce sa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, článok 25 tohto nariadenia, ako ho vyložil Súdny dvor vo svojom rozsudku

z 8. februára 2024, Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123), sa na skutkové okolnosti vo veci samej neuplatní. Predmetná doložka o voľbe právomoci je teda neúčinná, a preto vnútroštátny súd nemá medzinárodnú právomoc rozhodovať o spore, ktorý mu bol predložený.

26 Vnútroštátny súd má v prvom rade pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či sa článok 25 nariadenia Brusel Ia a zásady stanovené Súdnym dvorom v rozsudku z 8. februára 2024, Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123), naďalej uplatňujú v prípade dohody o voľbe právomoci uzavretej počas prechodného obdobia medzi dvoma zmluvnými stranami, ktoré majú sídlo v Spojenom kráľovstve a určia, že o riešení ich sporu má rozhodovať súd členského štátu, ak bolo konanie na tomto súde začaté po vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie, ako aj po skončení prechodného obdobia, a ak zmluvný vzťah, ktorý je základom sporu, nemá žiadnu väzbu na tento členský štát. Vnútroštátny súd sa prikláňa k záveru, že z odôvodnení 13 a 14 tohto nariadenia, z článku 50 ods. 3 ZEÚ a z vyššie uvedeného rozsudku vyplýva, že takáto väzba je nutná.

27 V prípade, že by Súdny dvor dospel k záveru, že článok 25 nariadenia Brusel Ia sa v takejto situácii neuplatňuje, vnútroštátny súd sa v druhom rade pýta na uplatniteľnosť Bruselského dohovoru, a najmä jeho článkov 17 a 18, alebo prípadne na uplatniteľnosť anglo-rakúskeho dohovoru. Podľa vnútroštátneho súdu odpoveď na túto otázku závisí od toho, či články 68 a 69 nariadenia Brusel Ia definitívne zrušili tieto dva dohovory. Uvedený súd zastáva názor, že zásady medzinárodného práva verejného, ktoré upravujú zánik zmlúv a okolnosť, že tieto rôzne právne nástroje upravujú oblasti, ktoré spolu úzko súvisia, svedčia v prospech výkladu, podľa ktorého je uplatniteľnosť uvedených dohovorov, pokiaľ ide o právne vzťahy týkajúce sa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska, vylúčená.

28 V treťom rade sa vnútroštátny súd pýta, či článok 50 ods. 3 ZEÚ a článok 82 ods. 1 písm. b) bod i) časti 4 Civil Jurisdiction and Judgments (Amendment) (EU Exit) Regulations 2019 [nariadenia z roku 2019 o súdnej právomoci v občianskych veciach a o rozsudkoch (zmena) (Brexit)] zo 4. marca 2019 (Statutory Instruments 2019, č. 479) vo všeobecnosti vylučujú uplatniteľnosť Bruselského dohovoru.

29 Za týchto podmienok Handelsgericht Wien (Obchodný súd Viedeň) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 25 [nariadenia Brusel Ia] vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie sa vzťahuje na dohodu o voľbe právomoci, v ktorej sa zmluvné strany s bydliskom v Spojenom kráľovstve, a teda (v súčasnosti už) treťom štáte dohodli, že súdy členského štátu Európskej únie budú mať právomoc rozhodovať spory vyplývajúce z tejto zmluvy, aj keď podkladová zmluva nemá žiadnu ďalšiu väzbu na tento členský štát, ktorého súdy boli určené ako súdy majúce právomoc? Uplatňujú sa teda zásady stanovené Súdnym dvorom v [rozsudku z 8. februára 2024, Inkreal (C-566/22, EU:C:2024:123)], rovnakým spôsobom aj v prípade, ak dátum uzavretia dohody o voľbe právomoci medzi dvoma zmluvnými stranami so sídlom v Spojenom kráľovstve spadá do obdobia pred skončením prechodného obdobia ‚brexitu', t. j. 31. decembra 2020, ale žaloba bola podaná až po nadobudnutí účinnosti ‚brexitu', pričom zmluvný vzťah medzi týmito štátnymi príslušníkmi (v súčasnosti už) tretieho štátu nemá žiadnu ďalšiu väzbu na zvolený členský štát Európskej únie (pozri v tejto súvislosti odôvodnenia 13 a 14 [tohto nariadenia]), a navyše článok 50 ods. 3 ZEÚ… vo všeobecnosti vylučuje uplatniteľnosť európskych Zmlúv v Spojenom kráľovstve po ‚brexite'?

Ak Súdny dvor odmietne uplatnenie článku 25 [nariadenia Brusel Ia] v uvedenej situácii tretieho štátu, vznikajú nasledujúce otázky:

2. Má sa článok 68 [nariadenia Brusel Ia] vykladať v tom zmysle, že ním bol definitívne zrušený [Bruselský dohovor] – a to aj v rámci konaní týkajúcich sa Spojeného kráľovstva (s prihliadnutím na ‚brexit‘), – v dôsledku čoho členský štát Európskej únie už v súčasnosti nemôže tento dohovor uplatniť?

3. Majú sa článok 69 [nariadenia Brusel Ia] v znení [zoznamu 3] a článok 55 trinásta zarážka Bruselského dohovoru vykladať v tom zmysle, že definitívne rušia [anglo-rakúsky dohovor], a to (vzhľadom na ‚brexit‘) aj vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu, v dôsledku čoho túto medzinárodnú zmluvu už (vzhľadom na ‚brexit‘) nie je možné uplatniť na konanie týkajúce sa Spojeného kráľovstva, berúc do úvahy najmä skutočnosť, že v súlade s článkom 70 ods. 1 [nariadenia Brusel Ia] dohovory uvedené v článku 69 [tohto nariadenia] zostávajú naďalej v platnosti vo vzťahu k veciam, na ktoré sa toto nariadenie neuplatňuje. Môže byť teda podľa článku 70 ods. 1 [toho istého] nariadenia vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu zmluva uzavretá s Rakúskou republikou, ktorá bola už v minulosti vyhlásená za ‚nahradenú‘ primárnym právom, po ‚brexite‘ medzi týmito štátmi opäť vyhlásená za retroaktívne uplatniteľnú (tzv. oživenie medzinárodnej zmluvy)?

   V prípade kladnej odpovede: bolo by takéto ‚oživenie‘ platné aj v oblasti pôsobnosti – v tejto súvislosti podobného – článku 56 Bruselského dohovoru?

4. Má sa článok 50 ods. 3 ZEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni uplatneniu alebo ‚oživeniu‘ článkov 17 a 18 Bruselského dohovoru aj vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu (vzhľadom na ‚brexit‘), ak sa v konaní začatom v Rakúsku, dvaja účastníci konania so sídlom v Spojenom kráľovstve vo svojej zmluve uzavretej 6. mája 2020 dohodli, že výlučnú právomoc má rakúsky Handelsgericht Wien (Obchodný súd Viedeň)? Má za týchto okolností pravidlo obsiahnuté v článku 50 ods. 3 ZEÚ prednosť pred článkom 66 Bruselského dohovoru, podľa ktorého sa Bruselský dohovor uzatvára na dobu neurčitú‘?

5. [a)] V prípade, že by Súdny dvor dospel k záveru, že Bruselský dohovor je v zmysle vyššie uvedenej druhej a štvrtej otázky prednostne uplatniteľný – a to aj vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu – vzniká nasledujúca otázka: bráni zásada prednosti Bruselského dohovoru právnej úprave Spojeného kráľovstva, podľa ktorej je uplatnenie Bruselského dohovoru výslovne vylúčené, a to aj v prípade dohôd o voľbe právomoci, ktoré boli uzavreté pred účinnosťou ‚brexitu‘ <pozri britskú právnu úpravu stanovenú v článku 82 ods. 1 písm. b) bode i) časti 4 Civil Jurisdiction and Judgments (Amendment) (EU Exit) Regulations 2019 [nariadenia z roku 2019 o súdnej právomoci v občianskych veciach a o rozsudkoch (zmena) (Brexit)], ktoré boli účinné do 29. februára 2024 a ktoré sú zjavne stále uplatniteľné v prejednávanej veci, keďže žaloba bola podaná 30. júna 2023>[?]

   [b)] V prípade zápornej odpovede: je rakúsky súd pri skúmaní platnosti dohody o voľbe právomoci uzavretej 6. mája 2020 (teda pred ‚brexitom‘) medzi dvoma britskými spoločnosťami s voľbou rakúskeho súdu napriek tomu viazaný týmto vylúčením Bruselského dohovoru – stanoveným právnymi predpismi Spojeného kráľovstva – na základe článku 82 ods. 1 písm. b) bodu i) britského nariadenia z roku 2019, najmä z dôvodu prednosti primárneho práva, čo by v zásade bránilo účinnému výkonu rozhodnutia v Spojenom kráľovstve (posledná otázka predpokladá zrušenie [anglo-rakúskeho dohovoru] v zmysle tretej otázky)?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

30 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie sa vzťahuje na situáciu, v ktorej sa dve zmluvné strany s bydliskom v Spojenom kráľovstve prostredníctvom dohody o voľbe právomoci uzavretej počas prechodného obdobia stanoveného v dohode o vystúpení dohodli na právomoci súdu členského štátu na rozhodovanie sporov vzniknutých z tejto zmluvy, ak bolo konanie na tomto súde medzi zmluvnými stranami začaté po uplynutí tohto prechodného obdobia.

31 Na úvod treba pripomenúť, že vzhľadom na to, že doložka o voľbe právomoci je svojou povahou voľbou právomoci, ktorá nemá právne účinky, pokiaľ nie je začaté súdne konanie, a ktorá má dôsledky až ku dňu podania žaloby na súd, pričom pri posudzovaní takejto doložky treba vychádzať z dátumu podania žaloby (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. novembra 1979 Sanicentral, 25/79, EU:C:1979:255, bod 6, ako aj z 24. novembra 2022, Tilman, C-358/21, EU:C:2022:923, bod 30).

32 Na účely odpovede na položenú otázku je preto potrebné určiť, či spor medzi dvoma zmluvnými stranami, ktoré majú bydlisko v tom istom treťom štáte, akým je od 1. februára 2020 Spojené kráľovstvo, a ktoré určili, že o riešení tohto sporu má rozhodovať súd členského štátu, patrí do pôsobnosti nariadenia Brusel Ia a jeho článku 25 ods. 1.

33 Podľa ustálenej judikatúry výklad ustanovenia práva Únie vyžaduje zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj kontext, do ktorého patrí, ako aj ciele a účel, ktorý sleduje akt, ktorého je súčasťou (pozri rozsudky zo 17. novembra 1983, Merck, 292/82, EU:C:1983:335, bod 12, a z 8. februára 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, bod 15, ako aj citovanú judikatúru).

34 V prvom rade, pokiaľ ide o znenie článku 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, podľa jeho prvej vety, ak sa účastníci zmluvy bez ohľadu na svoje bydlisko dohodli, že súd alebo súdy členského štátu majú právomoc na riešenie sporov, ktoré vznikli alebo môžu vzniknúť v súvislosti s konkrétnym právnym vzťahom, potom má právomoc tento súd alebo tieto súdy, pokiaľ dohoda nie je podľa právneho poriadku tohto členského štátu vecne neplatná.

35 Zo samotného znenia tohto ustanovenia teda vyplýva, že pravidlo, ktoré stanovuje, sa uplatňuje bez ohľadu na bydlisko účastníkov. Uplatnenie tohto pravidla konkrétnejšie nepodlieha žiadnej podmienke týkajúcej sa miesta bydliska účastníkov, alebo jedného z nich, na území členského štátu.

36 V druhom rade, pokiaľ ide o kontext, do ktorého patrí článok 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia, treba po prvé zdôrazniť, že toto ustanovenie sa odlišuje od toho, ktoré mu predchádzalo, teda od článku 23 ods. 1 nariadenia Brusel I, ktorý na uplatnenie pravidla právomoci založeného na dohode o voľbe právomoci vyžaduje, aby aspoň jedna zo zmluvných strán tejto dohody mala bydlisko na území členského štátu.

37 Po druhé treba pripomenúť, že režim právomoci stanovený nariadením Brusel Ia je režimom vnútornej právomoci v rámci Európskej únie, ktorý sleduje vlastné ciele, akými sú riadne fungovanie vnútorného trhu, ako aj vytvorenie priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ako to vyplýva z odôvodnenia 3 tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 25. februára 2025, BSH Hausgeräte, C-339/22, EU:T:2025:108, bod 55). Odôvodnenie 13

uvedeného nariadenia okrem toho uvádza, že „medzi konaniami, na ktoré sa uplatňuje toto nariadenie a územím členských štátov by mala existovať väzba“ a že „preto by sa spoločné normy právomoci mali v zásade uplatňovať, ak má žalovaný bydlisko na území niektorého z členských štátov“. Odôvodnenie 14 toho istého nariadenia však stanovuje, že „s cieľom… rešpektovať zmluvnú voľnosť účastníkov by sa určité normy právomoci ustanovené v tomto nariadení mali uplatňovať bez ohľadu na bydlisko žalovaného“.

38 Na tento účel na rozdiel od pravidla zakotveného v článku 4 ods. 1 nariadenia Brusel Ia v spojení s jeho odôvodnením 13, podľa ktorého sa právomoc určuje podľa všeobecnej zásady právomoci súdu žalovaného, ak má žalovaný bydlisko v členskom štáte, článok 6 ods. 1 tohto nariadenia v spojení s jeho odôvodnením 14 stanovuje, že ak žalovaný nemá bydlisko na území členského štátu, právomoc súdov každého členského štátu sa riadi právnym poriadkom tohto členského štátu, avšak s výhradou uplatnenia niektorých ustanovení uvedeného nariadenia, medzi ktoré patrí aj jeho článok 25.

39 Zo znenia článku 6 ods. 1 nariadenia Brusel Ia v spojení s jeho článkom 25 ods. 1 teda vyplýva, že na situáciu, v ktorej žalovaný nemá bydlisko na území členského štátu, ale zmluvné strany sa dohodli, že o riešení ich zmluvných sporov má rozhodovať súd alebo súdy členského štátu, sa vzťahuje pravidlo právomoci vyplývajúce z dohody o voľbe právomoci, ako je uvedené v článku 25 ods. 1, a nie pravidlá právomoci podľa právneho poriadku každého členského štátu, ktoré sú uvedené v článku 6 ods. 1 Takýto výklad tak potvrdzuje doslovný výklad vyplývajúci z bodu 35 tohto rozsudku, podľa ktorého sa článok 25 ods. 1 uplatňuje aj vtedy, ak majú všetci účastníci konania bydlisko v treťom štáte.

40 Po tretie podľa judikatúry Súdneho dvora na to, aby predmetný právny vzťah spadal do pôsobnosti nariadenia Brusel Ia sa vyžaduje, aby vykazoval medzinárodný prvok. Tento medzinárodný prvok môže vyplývať tak z miesta bydliska žalovaného na území iného členského štátu, ako je členský štát súdu konajúceho vo veci, ako aj z iných prvkov súvisiacich najmä s meritom sporu, ktoré sa môžu nachádzať dokonca aj v treťom štáte. Takáto situácia totiž môže vyvolať otázky týkajúce sa určenia medzinárodnej právomoci súdov [pozri v tomto zmysle rozsudky z 1. marca 2005, Owusu, C-281/02, EU:C:2005:120, bod 26; z 8. septembra 2022, IRnova,C-399/21, EU:C:2022:648, bod 28; z 29. júla 2024, FTI Touristik (Medzinárodný prvok), C-774/22, EU:C:2024:646, body 26, 28 a 29, ako aj z 25. februára 2025, BSH Hausgeräte, C-339/22, EU:C:2025:108, body 59 a 60].

41 Súdny dvor už okrem toho spresnil, že situácia, v ktorej sa zmluvné strany usadené v tom istom členskom štáte dohodli, že na rozhodovanie sporov vzniknutých z ich zmluvy majú právomoc súdy iného členského štátu, aj keď uvedená zmluva nemá žiadnu inú väzbu s týmto iným členským štátom, vykazuje medzinárodný prvok. V takejto situácii totiž existencia dohody o voľbe právomoci v prospech súdov iného členského štátu, ako je členský štát, v ktorom sú zmluvné strany usadené, sama osebe svedčí o cezhraničných dôsledkoch sporu vo veci samej (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. februára 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, body 25 a 39).

42 Analogicky s riešením, ktoré prijal Súdny dvor vo svojej judikatúre uvedenej v bodoch 40 a 41 tohto rozsudku, treba konštatovať, že existencia dohody o voľbe právomoci v prospech súdov členského štátu, hoci zmluvné strany majú bydlisko v treťom štáte, vyvoláva otázku týkajúcu sa určenia medzinárodnej právomoci súdov, a takáto situácia teda vykazuje požadovaný medzinárodný prvok v zmysle uvedenej judikatúry.

43 V treťom rade takýto výklad potvrdzujú ciele sledované článkom 25 nariadenia Brusel Ia, a to rešpektovať zmluvnú voľnosť účastníkov a zvýšiť účinnosť dohôd o výlučnej voľbe súdu, ktoré sú uvedené v odôvodneniach 15, 19 a 22 tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. februára 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, bod 26).

44 Je tiež v súlade s cieľom nariadenia Brusel Ia, ktorým je harmonizovanie noriem konfliktu právomoci v občianskych a obchodných veciach prostredníctvom noriem súdnej právomoci, ktoré sú vysoko predvídateľné, a sleduje tak cieľ právnej istoty. Možnosť zmluvných strán usadených v tom istom treťom štáte dohodnúť sa na právomoci súdov členského štátu totiž prispieva k zabezpečeniu toho, aby žalobca vedel, na ktorý súd sa môže obrátiť, a aby žalovaný mohol predvídať, na ktorom súde môže byť žalovaný. V tomto ohľade cieľ právnej istoty vyžaduje, aby vnútroštátny súd, ktorému bola vec predložená, mohol jednoducho rozhodnúť o jeho vlastnej právomoci bez toho, aby bol povinný preskúmať vec samu [pozri analogicky rozsudok z 29. júla 2024, FTI Touristik (Medzinárodný prvok), C-774/22, EU:C:2024:646, bod 33 a citovanú judikatúru].

45 Uplatnenie harmonizovaných pravidiel článku 25 nariadenia Brusel Ia okrem toho prispieva k tomu, aby sa na území členských štátov predišlo vzniku kompetenčných sporov narušujúcich právnu istotu, ku ktorým by mohlo dôjsť, ak by sa predmetná situácia riadila vnútroštátnymi pravidlami medzinárodného práva súkromného členských štátov. Okrem toho uplatnenie týchto harmonizovaných pravidiel znižuje možnosť súbežných konaní a zabraňuje tomu, aby boli v rôznych členských štátoch vydané vzájomne nezlučiteľné rozsudky, čo je v súlade s cieľom harmonického výkonu spravodlivosti, ktorý je uvedený v odôvodnení 21 tohto nariadenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. februára 2024, Inkreal, C-566/22, EU:C:2024:123, bod 30).

46 V dôsledku toho teda spor, o aký ide vo veci samej, medzi dvoma zmluvnými stranami s bydliskom v treťom štáte, ktoré určili, že o riešení ich zmluvných sporov má rozhodovať súd členského štátu, patrí do pôsobnosti nariadenia Brusel Ia a jeho článku 25 ods. 1.

47 Okolnosť, že dohoda o voľbe právomoci, ktorou zmluvné strany s bydliskom v Spojenom kráľovstve určili, že o riešení ich sporov má rozhodovať súd členského štátu, v tomto prípade vnútroštátny súd, bola uzavretá počas prechodného obdobia a že konanie na tomto súde bolo začaté po jeho uplynutí, nemôže zmeniť odpoveď na túto otázku.

48 Dohoda o vystúpení totiž nielenže takúto situáciu neupravuje, ale z úvah uvedených v bodoch 31 až 46 tohto rozsudku vyplýva, že bez ohľadu na umiestnenie bydliska účastníkov sporu v treťom štáte, akým je od 1. februára 2020 Spojené kráľovstvo, spor vo veci samej patrí do pôsobnosti nariadenia Brusel Ia a jeho článku 25 ods. 1.

49 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 25 ods. 1 nariadenia Brusel Ia sa má vykladať v tom zmysle, že toto ustanovenie sa vzťahuje na situáciu, v ktorej sa dve zmluvné strany s bydliskom v Spojenom kráľovstve prostredníctvom dohody o voľbe právomoci uzavretej počas prechodného obdobia dohodli na právomoci súdu členského štátu na rozhodovanie sporov vzniknutých z tejto zmluvy, aj keď sa konanie na tomto súde medzi zmluvnými stranami začalo až po uplynutí tohto prechodného obdobia.

O druhej až piatej otázke

50 Vzhľadom na odpoveď poskytnutú na prvú otázku v tom zmysle, že situácia, o akú ide vo veci samej, patrí do pôsobnosti nariadenia Brusel Ia a jeho článku 25 ods. 1, nie je už potrebné odpovedať na druhú až piatu otázku.

O trovách

51 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 25 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach

sa má vykladať v tom zmysle, že:

toto ustanovenie sa vzťahuje na situáciu, v ktorej sa dve zmluvné strany s bydliskom v Spojenom kráľovstve prostredníctvom dohody o voľbe právomoci uzavretej počas prechodného obdobia stanoveného v dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu dohodli na právomoci súdu členského štátu na rozhodovanie sporov vzniknutých z tejto zmluvy, aj keď sa konanie na tomto súde medzi zmluvnými stranami začalo až po uplynutí tohto prechodného obdobia.

Podpisy